

Islamitisch financieren biedt inspiratie

Bank wordt verplicht te participeren in bedrijf en neiging neemt af om ongelimiteerd kredieten te verstrekken

Marjorie Sinke

Het huidige conventionele financiële systeem, dat gebaseerd is op financiering op basis van rentedragende leningen en waar schuld op schuld gestapeld wordt, werkt niet. De afgelopen financiële crisis heeft dit overtuigend aangetoond.

De tijd lijkt rijp om om te zien naar een stabiel alternatief zonder excessieve schuldcreatie. Naar een systeem waarin geld en goederen zijn gekoppeld, waarin de risico's niet alleen bij de kredietvrager liggen maar de bank ook een commercieel risico loopt, waarin de ondernemer onafhankelijk is van de bank en ethiek weer gewoon is. Hoe gevaarlijk afhankelijkheid voor de ondernemer is, in een systeem waar iedere vorm van ethiek bij de geldgever ontbreekt, is in de financiële crisis wel duidelijk geworden.

Islamitisch financieren voorziet zowel in een renteverbod als in een verplichte verbondenheid van de bank met het onderliggende project en kent een sterke ethische fundering. Het behalen van rendement op leningen, oftewel geld verdienen met geld, wordt als onethisch gezien en is verboden.

Rendement kan door de financier alleen rechtsgeldig worden behaald als dit door hem wordt verdiend, bijvoorbeeld door winst te maken.

Voorwaarde is wel dat de financier een commercieel risico loopt. Dit doet hij door te participeren in de onderneming waarvoor het geld wordt uitgeleend. De bank is dus verplicht verbonden met het onderliggende project en deelt in de winsten, maar ook in de verliezen. Het inkomen van de bank is met andere woorden afhankelijk van het financiële succes van (het project van) de klant en niet, zoals bij ons, uitsluitend van de ontvangst van van te voren vastgestelde rente-inkomsten.

De bank zal het bedrijf van de ondernemer dus ook moeten begrijpen. Dit zal de bank dwingen zich meer te verdiepen

in het bedrijf van de ondernemer en de neiging afremmen om in een opgaande economie ongelimiteerd kredieten te verstrekken alleen om maar zoveel mogelijk inkomsten voor de bank te genereren.

Omdat wij in de westerse wereld gewend zijn om rente te berekenen, zou eenzelfde zorg voor de cliënt misschien ook bereikt kunnen worden door de banken te verplichten meer eigen geld te investeren in plaats van met het geld van

Streef naar een verplicht eigen vermogen voor banken van tussen de tien tot dertig procent

de samenleving te werken. De banken klagen wel als zij 4% in plaats van 3% eigen vermogen moeten aanhouden, maar vragen zelf van hun klanten een solvabiliteitsratio van 30%. Als banken (mede) hun eigen vermogen zouden moeten investeren, zouden zij zich waarschijnlijk wel verdiepen in het bedrijf van de geldlener, zouden zij niet ongelimiteerd kredieten verstrekken en komt misschien de ethiek, de zorgplicht van de bank voor haar klant, vanzelf.

Dus streef naar een verplicht eigen vermogen voor de banken van tussen de 10% tot 30%, waarbij de toezichthouder verordonneert dat de banken dit aantrekken door middel van aandelenuitgifte, zodat het opschonen van hun balansen ten koste van hun eigen klanten,

zoals in de crisis is gebeurd, niet weer gaat plaatsvinden.

In ons systeem loopt de bank geen enkel commercieel risico. Doordat de debiteur de rente onder alle omstandigheden verschuldigd blijft — ook als er buiten zijn schuld (tijdelijk) minder geld binnen komt, bijvoorbeeld als gevolg van de crisis — wordt alle risico bij de ondernemer gelegd. Deze ongelijkheid moet worden opgeheven want zij is schadelijk voor de ondernemers en de economie als geheel. In dit opzicht kan de islamitische financieringsethiek ons misschien inspireren. Tijd dus om het roer om te gooien.

Marjorie Sinke is advocaat van De Waard Sinke Advocaten in Amsterdam en Islamic Finance Consultant.

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT